

*Likabehandlingsplan
för förskolorna
Tufvan, Duvan, Fisken och Lammet
2023-2024*

*Sofia svensson
Rektor/skolchef
Backa pastorats förskolor*

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte.....	5
Lagar som stödjer likabehandlingsarbetet.....	5
Grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0-14 år.....	6
DEFINITIONER.....	7
Kränkande behandling.....	7
Diskriminering.....	7
De sju diskrimineringsgrunderna som berör utbildning är:.....	8
<i>Kön</i>	8
<i>Etnisk tillhörighet</i>	8
<i>Religion eller annan trosuppfattning</i>	8
<i>Sexuell läggning</i>	8
<i>Funktionshinder</i>	8
<i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i>	8
<i>Ålder</i>	8
Diskriminering delas upp i direkt och indirekt diskriminering.....	8
Trakasserier.....	9
Anmälningsskyldighet.....	9
EN TRYGG FÖRSKOLA FÖR ALLA.....	9
Personal till vårdnadshavare.....	10
Till dig som vårdnadshavare.....	10
Rektorns ansvar.....	11
Åtgärder.....	11
Ansvarsfördelning, förebyggande åtgärder och kvalitetssäkring av likabehandlingsplanen ...	11
Rutin till arbetslaget kring en kränkning.....	11
Rutin vid kännedom om kränkning hanteras på följande sätt:.....	11
Rektor.....	11
Arbetslaget.....	12
<i>Kön</i>	12
<i>Könsidentitet eller könsuttryck:</i>	12
<i>Etnisk tillhörighet:</i>	12
<i>Religion eller annan trosuppfattning:</i>	12
<i>Funktionsvariation</i>	12
<i>Sexuell läggning</i>	13
<i>Ålder</i>	13
Utvärdering.....	13

Förebyggande	14
Pedagogernas arbetssätt:.....	14
Pedagogernas eget ansvar:.....	15
Åtgärder mot kränkande behandling	15
Att upptäcka och utreda trakasserier och kränkande behandling	15
Handlingsplan vid diskriminering/ kränkande behandling	15
Anmälan	15
Rektor	15
Pedagog	16
Barn – Barn	16
Vuxen – Barn.....	16
<i>Personal som kränker barn</i>	16
Vuxen- Vuxen	17
Rektor för förskola ansvarar för:	17
Mål.....	17
Uppföljning och utvärdering	17
Dokumentation	18
Rutin för dokumentation:	18
Uppföljning av likabehandlingsplanen.....	18
Utvärdering av likabehandlingsplan.....	18
Alla åtgärder ska vara konkreta och innehålla (se bilagor)	18
Utvärderingsunderlag	19
Bilaga 1:	20
Utredning om kränkande behandling	20
Bilaga 2.....	21
Åtgärdsprogram vid kränkande behandling	21
Bilaga 3.....	22
Uppföljning av åtgärdsprogram vid kränkande behandling	22
Bilaga 4.....	23
Utredning om diskriminering/trakasserier.....	23
Bilaga 5.....	24
Åtgärdsprogram vid diskriminering/trakasserier.....	24
Bilaga 6.....	25
Uppföljning av åtgärdsprogram vid diskriminering/trakasserier	25
Bilaga 7.....	26
Planerade åtgärder i det förebyggande arbetet på förskolan	26
Bilaga 8.....	27

Dokumentation av annan händelse	27
Bilaga 9.....	28
Rutin och dokumentation vid anmälningsskyldighet	28
Bilaga 10.....	29
Kontaktbarometer barn/barn.....	29
Bilaga 11.....	30
Trygghets rond	30
Bilaga 12.....	31
Skattningsskalor för trygghets rond och barnintervjuer	31

Inledning

Likabehandlingsarbete handlar om att värna om barnens mänskliga rättigheter och att implementera FN:s barnkonvention i förskolan. Barn har ett rättsskydd mot diskriminering och trakasserier som är likvärdigt det som finns för förskolans anställda.

Enligt diskrimineringslagen och skollagen måste förskolan arbeta aktivt för att förebygga och förhindra att barn utsätts för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Förskolan ska också aktivt främja barnens lika rättigheter och möjligheter – även kallat likabehandlingsarbete.

Syfte

Syftet med likabehandlingsplanen är att utgöra grunden i det förebyggande arbete som har som mål att säkerställa att ingen i förskolan kränker någon eller blir utsatt för kränkande behandling. Syftet är också att utgöra riktlinjer för hur eventuella kränkningar uppmärksammas, utreds och följs upp inom verksamheten.

Lagar som stödjer likabehandlingsarbetet

Handlingsplanen har sitt ursprung i följande lagtexter;

Skollagen (SFS 2010:800)

1 Kap.5 § Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Diskrimineringslag (SFS 2008:567) och skollagen 14a kap.

1 Kap. 1 § Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Förskola och skola har fått i uppdrag att alla barn och elever ska känna sig trygga, bemötas och behandlas med respekt för sin egenart. Utgångspunkten för den nya lagen är principen om alla människors lika värde. Lagen ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att motverka diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och att det upprättas likabehandlingsplanen.

Läroplanen för förskolan *”Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.”* (Lpfö 98 rev 2018, s 7)

”Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. I undervisningen medverkar även andra i arbetslaget, t.ex. barnskötare, till att främja barns utveckling och lärande.” (Lpfö 98 rev 2018, s 7)

Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan. (2006:1083) Skolans skyldighet att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling regleras också i skolförfattningarna; Läroplan för förskolan, Lpfö 98, Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr11.

Arbetsmiljölagen (AML,1977:1160) med tillhörande föreskrifter reglerar också arbetet mot kränkande behandling i skolan.

Socialtjänstlagen (SOL 2001:453) och reglerna i Brottsbalken kan också tillämpas

FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen, bygger på att barns bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

Grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0-14 år

”Kyrkans uppgift är att för alla klargöra vad dess tro, bekännelse och lära innebär. Svenska kyrkan inbjuder alla att tillhöra trons folk och dela dess liv. I kristen tro intar barnen en särställning, och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkan.

Barnens rätt

”Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter genomsyras av att barnets bästa alltid skall komma i första rummet. En del av denna målsättning handlar om att uppmärksamma attityder, förhållnings- och arbetssätt i hem, samhälle och kyrka.

I barnkonventionen finns också ”rätten till andlig utveckling” uttalad (artikel 27).

Barnet är en självständig person, som måste få möjlighet och tillfälle att uttrycka sin kristna tro i sitt liv, i gudstjänst och bön på sina egna villkor. Varje barn har en egen relation till Gud. Svenska kyrkans församlingar måste bli en tydlig röst i samhället vad gäller barnets rättigheter.

”Det är viktigt att barnet får möjlighet och tillåtelse att uppleva sina känslor, känna vad det känner och uttrycka det. Detta är en grundförutsättning för att evangeliet om Jesu död och uppståndelse skall bli betydelsefull för dagens barn och för att de ska kunna visa medkänsla när andra lider, trösta och hjälpa dem som behöver det och avstå från att medvetet skada andra”.

”I varje grupp av barn vi möter, finns barn som behöver särskilt stöd. Stöd som ger trygghet och välbefinnande men också stöd i form av särskilda åtgärder. De barn som har funktionshinder måste få vara med på sina egna villkor”.

”Jesus ställde barnet i mitten och tog det i famnen, lyssnade och välsignade. Att se att varje barn är unikt och värdefullt är viktigt. Ett barn som vi ser och bekräftar, växer som människa och vågar bejaka och utveckla sina gåvor och möjligheter”.

DEFINITIONER

Kränkande behandling

I skollagen 6 kap. 3§ definieras kränkande behandling som:

"ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet"

Begreppet ”kränkande” behandling används som ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar inkl. diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, kön eller av sexuell natur.

Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.

Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryckt.

Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En mycket viktig utgångspunkt är den individuella upplevelse och att den som uppger att han eller hon blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. Det är barnet eller den vuxne verbalt eller via kroppsspråk som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande

Kränkningar kan vara:

- Fysiska (t.ex. att bli utsatt för slag och knuffar)
- Verbala (t.ex. att bli hotad eller kallad hora, bög)
- Psykosociala (t.ex. att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning)
- Text- och bildburna (t.ex. klotter, brev och lappar, e-post, sms och mms).

Kränkningar kan bland annat ta sig uttryck som:

- Mobbning
- Diskriminering
- Sexuella trakasserier
- Rasism
- Främlingsfientlighet
- Homofobi

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att han eller hon blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Diskriminering

Diskriminering definieras i Diskrimineringslagen 4§ och är ett övergripande begrepp för negativ behandling av individer eller grupper som leder till att de missgynnas utifrån olika diskrimineringsgrunder. Diskriminering används också som begrepp i fall där institutioner genom t.ex. strukturer och arbetssätt missgynnar personer utifrån diskrimineringsgrunderna.

De sju diskrimineringsgrunderna som berör utbildning är:

Kön

Begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man. Det är förbjudet att diskriminera någon på grund av kön.

Enligt läroplan ska förskolan motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar är jämställda och skall ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller. Förskolan skall också sträva efter att varje barn utvecklar förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla har en eller flera etniska tillhörigheter och kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering. Barn inom Backa pastorats förskolor skall bemötas med respekt för individens okränkbarhet, oavsett nationalitet eller folkgrupp.

Religion eller annan trosuppfattning

Med religion avses religiösa åskådningar som t.ex. hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, t.ex. buddism, ateism (innebär avsaknad av eller avståndstagande från tro på någon gud, gudar och högre makt) och agnosticism (agnosticism är uppfattningen att Guds existens är omöjlig att bevisa). Religion och trosuppfattning tillhör den privata sfären och skall därför mötas med tolerans och respekt av barn och personal.

Sexuell läggning

Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell och bisexuell läggning. Sexualitet tillhör privatlivet och skall vårdas med omtanke och hänsyn. Ingen oavsett sexuell läggning skall förnekas denna hänsyn.

Funktionshinder

Alla typer av funktionsvariationer skall mötas av förståelse och omtanke och får inte utgöra något hinder i det vardagliga arbetet i förskolan. Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Alla barn ska få erfara den tillfredsställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att få uppleva sig vara en tillgång i gruppen.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses i lagen att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel (eller på annat sätt) ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Alla ska accepteras och respekteras som individer.

Ålder

Ålder innebär uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering. Ingen skall diskrimineras eller trakasseras beroende på sin ålder.

Diskriminering delas upp i direkt och indirekt diskriminering.

Med direkt diskriminering menas att när man behandlar ett barn sämre än andra.

Med indirekt diskriminering menar man när man har sätt som verkar neutralt men missgynnar barnet, t.ex. att man inte serverar specialkost till de barnen som behöver det av religiösa skäl. Med trakasserier menar man uppträdande som har samband med de sju diskrimineringsgrunderna. Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns värdighet som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Trakasserier

I diskrimineringslagens 4§ definieras också Trakasserier (jmf kränkande behandling) som:

"ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder."

Varje incident av kränkande behandling skall resultera i en reaktion från de vuxna i förskolan.

Anmälningsskyldighet

Var och en som arbetar i Backa Pastorats förskolor eller i angränsande verksamheter som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd, skall anmäla detta omgående till rektor eller kyrkoherde samt följa upp att en anmälan har blivit gjord. Det är viktigt att dokumentation görs vid varje uppmärksammat tillfälle där det även står dag och tid för det inträffade.

Alla som verkar i förskolan skall hävda de grundläggande värden som anges i Läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden.

EN TRYGG FÖRSKOLA FÖR ALLA

Barn – personal – vårdnadshavare

Alla barn är välkomna till vår förskola. Vi accepterar olikheter och ser det som en tillgång för utveckling. Verksamheten ska ha en beredskap för att möta alla barn i en inkluderande pedagogisk miljö. Konflikter är en naturlig del av mänskligt samspel som får oss att växa som individer.

På vår förskola tolererar vi inte diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling! Barns och vuxnas upplevelser tar vi alltid på allvar! Utgångspunkt är den utsattes upplevelser.

"Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas." (Lpfö 98 rev 2018, s 5)

Vi i förskolan skall vara en mötesplats för barn och vuxna där alla kan känna sig trygga och där ingen skall bli utsatt för diskriminering eller annan kränkande behandling. Alla barn skall vara välkomna till vår förskola. Vi accepterar olikheter och ser det som en tillgång för utvecklingen. Konflikter är en naturlig del av mänskligt samspel som får oss att växa som individer.

En god förskolemiljö anser vi vara:

- Att alla trivs och är trygga
- Att dagen innehåller en samling
- Att arbetet/leken är meningsfull, aktiv och innehållsrik
- Att få arbeta/leka i sin egen takt
- Att få leka i lugn och ro/få vara ifred
- Att få göra färdigt och fint
- Att få njuta av sitt arbete/lek och tycka om det man gör
- Att få leka/arbeta skapande
- Att få ta eget ansvar och känna sig delaktig
- Att bli rättvist behandlad
- Att ha tillgång till bra material
- Att få omväxlande uppgifter
- Att det är ordning och reda
- Att det finns rutiner och normer som alla känner till
- Att den fysiska miljön är trivsamt
- Att barnens alster pryder förskolan
- Att förskolans personal är goda förebilder

Personal till vårdnadshavare

Likabehandlingsplanen finns att tillgå på respektive avdelning. Om vårdnadshavare önskar kan likabehandlingsplanen lämnas ut av personalen. På föräldramöten ges information och möjlighet till diskussioner om allas ansvar och skyldigheter. Ansvarig för att detta genomförs är respektive arbetslag.

Vårdnadshavare är välkomna att besöka förskolans verksamhet. Kontakt tas då med arbetslaget för att bestämma lämplig tid för besök.

Daglig föräldrakontakt ”tambur-samtal”, föräldrträffar, utvecklingssamtal, barnintervjuer och barnobservationer är andra kontinuerliga kartläggningsmetoder under året.

Vi använder Tyra som ett verktyg för kommunikation, där vi visar vår verksamhet för vårdnadshavare och även kommunicerar via skriftliga meddelanden.

Till dig som vårdnadshavare

Vårdnadshavare har också ett stort ansvar. Om förskolan/skolan och hemmet tar klart avstånd från kränkande behandling får detta en positiv inverkan på barnen. Prata med ditt barn om mobbning. Är något barn utsatt? Är någon ensam? Ta kontakt med förskolan/skolan om ditt barn berättar om trakasserier och kränkningar. Vi måste alla hjälpas åt att skapa en förskola/skola där alla trivs och har det bra. Som vuxna har vi en skyldighet att ingripa när vi ser ett kränkande beteende – om inte, kan det tolkas som om vi accepterar beteendet.

Om du misstänker att ditt eller något annat barn utsätts för kränkande behandling, prata alltid först med personalen. Det kan vara svårt att ta till sig att ens eget barn kränker andra barn, men även i detta fall är det viktigt att prata med personalen. Alla måste gemensamt ta ansvar och arbeta för barnens trygghet och samhörighet. All personal inom förskoleverksamheten anmälningsplikt till sociala myndigheter.

Rektorns ansvar

Rektorn ansvarar för att upprätta ett åtgärdsprogram. För att förankra programmet och göra alla berörda delaktiga behöver pedagoger, barn, ev. Huvudman involveras liksom vårdnadshavare och övrig personal som arbetar med barnen på förskolan. Det är också viktigt att programmet följs upp och utvärderas.

Åtgärder

Ansvarsfördelning, förebyggande åtgärder och kvalitetssäkring av likabehandlingsplanen

Alla vuxna, inom förskolan och skolan skall känna till och aktivt arbeta för att likabehandlingsplanen följs.

Vikarier, nyanställd personal och VFU/APL -studenter samt praoelever informeras av handledare om likabehandlingsplanen och sekretesslagstiftningen.

Likabehandlingsplanen skall finnas på förskolans hemsida.

Rutin till arbetslaget kring en kränkning

När arbetslaget får information om, eller själva upptäcker en kränkning Policy är att det ska råda nolltolerans mot kränkningar. All personal ska vara aktivt deltagande och skapandet av en trygg och säker förskolemiljö samt agera för Nolltolerans.

Rutin vid kännedom om kränkning hanteras på följande sätt:

1. Personal, barn eller vårdnadshavare får kännedom om att kränkning har skett.
2. Kontakta alltid berörda vårdnadshavare om kränkningen samt att uppgifter och anmälan lämnas till rektor för förskola.
3. Uppgifter anmäls till rektor för förskola. Rapportering i samverkan med rektor för förskola. (personal dokumenterar en beskrivning av händelsen, namn, datum, vilka åtgärder som är vidtagna, när uppföljning sker m.m.).
4. Efter rapporterings process anmäls kränkningen skyndsamt till huvudman. Kränkningen diarieförs.
5. På delegation av huvudman ska förskolan skyndsamt utreda anmälan och vidta tydliga åtgärder.
6. Uppföljning efter en dag, därefter efter en vecka samt efter ytterligare 2 veckor. Dokumentation under hela förloppet.
7. Åtgärder utvärderas, ärendet avslutas om kränkningarna upphört och dokumenteras. Anmälan om avslutad utredning lämnas av rektor för förskola till huvudman

Rektor

- Ansvarar för att planerna är upprättade årligen tillsammans med arbetsgruppen.
- Ansvarar för att det finns ekonomiska resurser så att medarbetarna får kompetensutveckling.
- Skapar utrymme för att medarbetarna för diskussion kring förhållningssätt, relationer, normer och värden.
- All anställd personal arbetar utefter Förskolebrevet, tre skall bli noll.

Arbetslaget

Skall göra barnen delaktiga i våra bestämmelser på förskolan för att uppmärksamma dem på våra grunder.

- Vi tränar barnen att visa respekt för varandra, lyssna när andra talar och att undvika negativa kommentarer eller uttryck.
- Vi har återkommande samtal i barngruppen utifrån vår värdegrund.
- Aktivt förebyggande sker genom att visa att alla kan leka med alla och att alla duger som de är.
- Inbjudningskort får inte delas ut i förskolan för att inte någon ska känna sig utanför.
- Det finns alltid minst två vuxna ute vid utevistelsen på förskole gården. Detta gäller när det är full barngrupp. Det finns tillfälle då det är helt OK att vara ensam på gården. Detta avgörs i samråd av arbetslaget.

Arbetar aktivt för att främja likabehandling och motverka diskriminering med metoder enligt nedan.

Kön

- Arbeta för att inte göra skillnad på pojkar och flickor.
- Motverka traditionella könsnormer genom medvetna bokval, hur pedagoger uttrycker sig, vad som uppvisas i miljöerna (t.ex. Motiv på väggar).
- Ha könsneutrala namn på våra rum.
- Uppmuntra att prova alla aktiviteter.
- Signalera att lekmiljöerna passar alla.
- Regelbundet dela in barngruppen i olika gruppammansättningar för att uppmuntra barnen till att leka och lära tillsammans oavsett kön.

Könsidentitet eller könsuttryck:

- Vara ödmjuk och lyhörd för barnets röst vem hen är.
- Ha ett öppet klimat.

Etnisk tillhörighet:

- Synliggöra andra kulturer i böcker, filmer m.m.
- Belysa olika etniska tillhörigheter.
- Uppmärksamma olika nationaliteter, kulturer, titta på Jordglob/kartor, ord, flagga mm
- Tillgänglig lärmiljö, TAKK, ordböcker mm
- Uppmärksamma barns hemkultur
- Erbjud dockor med olika kön och etisk tillhörighet för att representera olika människor och utseenden.

Religion eller annan trosuppfattning:

- Prata med barnen om att det finns olika religioner.
- Uppmärksamma barnets hemkultur

Funktionsvariation

- Prata om olika funktionsvariationer och skapa större förståelse hos barnen.
- Se till att lärmiljön är tillgänglig
- Se till att den sociala miljön är tillgänglig
- Se till att den fysiska miljön är tillgänglig

- Se till att all personal har nödvändig kännedom om aktuella funktionsnedsättningar.

Sexuell läggning

- Synliggöra genom bilder och böcker att familjer kan se olika ut.
- Använda ordet vårdnadshavare, familjer kan se ut på olika sätt.
- Att bekräfta när fler i leken vill vara mamma eller pappa att det kan se ut så.

Ålder

- Alla barn hos oss oavsett ålder får samma möjligheter att vara delaktig i allt i verksamheten utifrån deras egen förmåga.
- Vi ser alla barn som kompetenta.
- Benämner inte barnen som stor och liten. Alla får vara med utifrån sina förutsättningar.

Utvärdering

Utvärderingen för plan Ht-2022-Vt-2023 skrivs in här och vävs in till kommande årsplan Ht-23-Vt-24.

Utvärdering: År:	Vad har fungerat bra:	Vad har fungerat mindre bra:	Mål inför nästa år:
Inledning /Syfte (s.5)			
Lagar som stödjer planen (s. 5)			
Definitioner (s. 6)			
Hur har kapitlet En trygg förskola för alla fullföljts? (s.9-10)	Barnen har pratat om allas lika värde, känslor mm genom att arbeta med Babblarna.		Att fortsätta vårt arbete att alla ska känna sig trygga och lika mycket värda.
Hur har kapitlet Åtgärden fullföljts? (s.11-13)	Veckans kompis har varit uppskattat bland alla barn, de har visat glädje inför att visa upp sina böcker och leksaker och visat glädje över att få hjälpa till.	Vi kunde använt oss ännu mer av bildstöd.	Att ha väl fungerade grupper.
Hur har kapitlet Förebyggande fullföljts? (s.13)	Vi har haft samlingar där vi pratat om vikten till sin egen kropp, att man har rätt att vara ifred på toaletten samt stopp min kropp.		Fortsätta med de metoder vi har, förskolebrevet/barnkonventionen.

Hur har kapitlet Åtgärder mot kränkande behandling fullföljts? (s. 14)	Vi använder oss av fasta rutiner vid varje grupptillfälle för att inte skapa oro bland barnen, oavsett ålder, alla barn ska känna att de vet vad som händer.		Använda oss ännu mer av drama, ritsagor samt tecken och bildstöd.
Hur har kapitlet Handlingsplan vid diskriminering/kränk ande behandling fullföljts? (s.14-16)			
Hur har kapitlet Dokumentation / uppföljning av plan fullföljts? (s.16-17)			
Åtgärden kring Bilagor 1- 11(s. 19- 30)			

Förebyggande

Uppmärksamma platser som kan upplevas som otrygga, genom trygghetsvandring, intervjuer och observationer. När vi identifierat platser så kan vi ha rutiner för att t.ex. undvika trängsel, köer eller ökad uppsikt m.m.

Pedagogernas arbetssätt:

- Alla vuxna har ansvar/överblick över alla barn vid utevistelse på gården/utflykter. Fördela sig på gården.
- Inget barn får gå ut utan vuxen.
- Ha begränsningar på hur många barn som bör finnas i förskolans olika rum vissa av förskolorna använder sig av aktivitetstavla, man väljer aktivitet/rum. Anpassar detta lite efter behov.
- Stötta, samtala och ge barnen stöd och redskap till att själva kunna lösa konflikter. Vi försöker hjälpa barnen med egna lösningar.
- Använda tecknet med handen och ordet ”stopp!” när man känner sig obekvämt i en situation eller vill att kompiserna ska sluta. ”Nej” är också ett bra ord vi uppmuntrar barnen att använda.
- Vara lyhörd för vad som pågår i barn- och personalgrupp.
- Spela upp scenarion om konfliktsituationer som är aktuella och som vi behöver reflekterar kring tillsammans.
- Använda ett vardagligt språk på förskolan annat stoppas direkt.
- Fördela pedagoger över gården för att ha bra uppsikt.
- Spela upp situationer som uppstår i gruppen med till exempel kanin och igelkott.

Pedagogernas eget ansvar:

- Informera sig om lagarna och de årliga planerna.
- Utredda situationer som uppstår i den dagliga verksamheten, dokumentera och informera rektor och arbetslaget.
- Vara goda förebilder genom sitt eget förhållningssätt.
- Stärka barnens självkänsla.
- Uppmuntra positivt beteende, stärka samhörighet och vi -känsla.
- Aktivt lyssna på barnen och samtala om hur man bemöter andra och om hur man själv vill bli bemött.
- Ha ett genomtänkt pedagogiskt arbete med barnen hur man är en bra kompis och arbeta kring värdegrundsfrågor.
- Informera vårdnadshavare om våra årliga planer samt om lagarna.
- Skapa en god kontakt vid det dagliga mötet med vårdnadshavarna och under utvecklingssamtalen.
- Vara uppmärksam och dokumentera när något inte känns bra i barngruppen.

Åtgärder mot kränkande behandling

Skollagen 10 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Att upptäcka och utreda trakasserier och kränkande behandling

En viktig utgångspunkt är att den som känner sig kränkt alltid måste tas på allvar. Alla vuxna på förskolan skall ingripa omedelbart när en kränkning sker. I det dagliga arbetet med barnen uppmärksammar vi när barn utsätts för diskriminering eller kränkande behandling. De vuxna agerar som goda förebilder och ser till att de barn som utför den kränkande behandlingen förstår den felaktiga handlingen som de har utfört. Vuxnas kränkningar mot barn är viktiga att utreda och åtgärda.

Handlingsplan vid diskriminering/ kränkande behandling

Anmälan

Om personalen bevittnar en akut situation gällande kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier har denne skyldighet att ingripa och omedelbart stoppa händelsen. Anmälan till rektor för förskola görs samma dag eller senast dagen efter.

Rektor

- Lyssna in och stödja medarbetare och vårdnadshavare i uppkomna situationer.
- I förekommande fall säkerställa att utredning sker.
- Dokumentera händelsen.
- Kontakta specialpedagog vid behov.
- Följ upp händelsen.

Pedagog

Informera berörda vårdnadshavare.

- Dokumentera
- Datum och tidpunkt.
- Vem/vilka var inblandade?
- Vad inträffade?
- Hur yttrar sig kränkningarna?
- Har det skett tidigare?
- Vilka faktorer på organisations, grupp och individnivå påverkar uppkomsten av kränkningar?
- Beskriv vilka åtgärder som vidtagits.
- Hitta åtgärder för att förhindra upprepning.
- Informera förskolans rektor och vid behov kontakta specialpedagogiska skolmyndigheterna för handledning.

Barn – Barn

Frågor som stöd vid utredning/dokumentation av kränkande behandling,

Uppmärksamma, prata med barnen om vad de gjort.

Använda sig av ”hur - frågor”

- Hur kände du?
- Hur tänkte du?
- Hur tror du att den andre kände sig?
- Hur ska du göra för att kompiserna ska bli glad?
- Vid behov använda visuella strategier i kommunikationen, såsom ritprat eller bildstöd.

Vid upprepade tillfällen eller handlingar som riktas mot ett och samma barn skall vårdnadshavare och rektor för förskola informeras och vidare åtgärder vidtas.

- Vem/vilka är det som kränker?
- Vad har hänt?
- Vem vilka gör vad? Var händer det
- Hur länge har det pågått?
- Vad känner den som blivit utsatt?
- Handlingsplan för både den som utsätter samt den som blivit utsatt.

I åtgärdsprogrammet skrivs också in när uppföljning ske.

Förskolans insatser ska dokumenteras.

Vuxen – Barn

Personal som kränker barn

Skall bekräfta och ge stöd åt det kränkta barnet.

Alla har en anmälningsplikt till rektor ifall man ser eller hör att en vuxen har kränkt ett barn.

Alla vuxna inom förskolan måste uppmärksamma varandra på oönskat beteende och ha en levande dialog om hur vi bemöter barnen, det vill säga hålla yrkesetiken levande.

Så snart något barn uppfattar sig bli utsatt för kränkning eller någon får kännedom om kränkning av barn ska detta rapporteras skyndsamt till rektor för förskola.

Rektor för förskola ansvarar för att:

- Utredning startar i samverkan med personal.
- Samtalar med den som bevittnat/fått kännedom om händelsen
- Skyndsamt samtal med barnet om detta är möjligt med hänsyn till barnets ålder så att denne har möjlighet att uttrycka sin upplevelse av vad som hänt. I samband med samtalet anmäls kränkningen. Informerar vårdnadshavare samt bjuder in till samtal omgående. Huvudman informeras om start av utredning.
- Samtalar med personal som kränkt barnet.
- Samtalar med vårdnadshavare utifrån den pågående utredningen.
- Beslutar om åtgärder utifrån utredningen. Beroende på diskrimineringens eller kränkningens art kan polisanmälan bli aktuell. Rektor för förskola ansvarar för dessa åtgärder.
- Samtliga parter informeras.
- Uppföljning med barn och vårdnadshavare sker efter tre veckor för att säkerställa att barnet mår bra. Upplever de att allt är bra så avslutas utredningen. Huvudman får information om de åtgärder som genomförts.
- Ansvar att bevaka att konflikten får en varaktig lösning.

Kvarstår problemet blir det fler samtal med de berörda vilket kan innebära att extern hjälp kan behövas. All dokumentation sparas i separat mapp. Om rektor för förskola misstänks för att kränkt elev, ska huvudman utreda och följa de steg som finns ovan.

Vuxen- Vuxen

Likabehandlingsplanen som finns inom Svenska kyrkan gäller diskriminering, konflikt som uppstår mellan vuxna på arbetsplatsen. Om man som vuxen känner sig kränkt eller mobbad av sina arbetskamrater skall man ta kontakt med sin rektor för förskola. All personal har skyldighet att anmäla till rektor för förskola om man får kännedom att vuxna kränker vuxna.

Rektor för förskola ansvarar för:

- Att nödvändig information samlas in.
- Kontaktar berörd facklig organisation.
- Samtal med den som kränker.
- Har uppföljningssamtal inom en vecka.
- Dokumenterar allt.

Mål

Alla vuxna ska känna trygghet och glädje att gå till arbetsplatsen.

- Om någon uppmärksammar att så inte är fallet så pratar man med rektorn.
- Vid kränkning kallas båda parter till möte snarast.
- Mötet dokumenteras.
- Ev. åtgärd vidtas.
- Uppföljning sker.

Uppföljning och utvärdering

Kontinuerlig uppföljning och utvärdering skall ske med berörda parter.
Har åtgärderna fått verkan?

Erbjuds möjlighet till samtal för barn och vårdnadshavare.

Dokumentation

Rutin för dokumentation:

Dokumentation skall föras av alla inblandade vid misstänkt fall av diskriminering, trakasserier eller andra kränkningar. Dokumentationen sparas i separat mapp som skapas för ärendet.

Dokumentation görs i samverkan med rektor för förskola och personal.

- Hur har förskolan fått kännedom om att barnet känt sig kränkt?
- Hur och av vem har detta utretts?
- Vilka åtgärder har vidtagits?
- Hur har åtgärder följts upp och utvärderas?
- Hur vi arbetat enligt vår likabehandlingsplan i detta fall?

Uppföljning av likabehandlingsplanen

Utifrån resultatet från kartläggningar och utifrån utvärdering från föregående årsplan genomförs en analys som i sin tur leder till nya konkreta åtgärder.

Den reviderade likabehandlingsplanen utformas på höstterminen i nätverksträff med förskollärare, sen gås den igenom med all personal på deras enskilda kvällsplanering.

Likabehandlingsplanen presenteras på höstens föräldramöte.

Utvärdering av likabehandlingsplan

Vi arbetar enligt Allmänna råd för arbete med att främja likabehandling och säkerställer varje år att vi följer de riktlinjer som finns.

Alla förskolor utvärderar på studiedag under vårtermin för sig som vi sedan sammanställer i vår nätverksträff på höstterminen.

Likabehandlingsplanen revideras i början av varje ny hösttermin.

Rektor för förskola har det yttersta ansvaret för att likabehandlingsplanen upprättas och följs samt årligen utvärderas och revideras.

Alla åtgärder ska vara konkreta och innehålla (se bilagor)

- Mål – vad ska uppnås?
- Aktivitet – vad ska göras?
- Tidpunkt – när ska det göras?
- Metod – hur ska det göras?
- Ansvar – vem är ansvarig för att det genomförs och följs upp?

Utvärderingsunderlag

Utgå ifrån föregående års plan.

Utvärdering: År:	Vad har fungerat bra:	Vad har fungerat mindre bra:	Mål inför nästa år:
Inledning /Syfte (s.5)			
Lagar som stödjer planen (s. 5)			
Definitioner (s. 6)			
Hur har kapitlet En trygg förskola för alla fullföljts? (s.9- 10)			
Hur har kapitlet Åtgärden fullföljts? (s.11-13)			
Hur har kapitlet Förebyggande fullföljts? (s.13)			
Hur har kapitlet Åtgärder mot kränkande behandling fullföljts? (s. 14)			
Hur har kapitlet Handlingsplan vid diskriminering/kränk ande behandling fullföljts? (s.14-16)			
Hur har kapitlet Dokumentation / uppföljning av plan fullföljts? (s.16-17)			
Åtgärden kring Bilagor 1- 11(s. 19- 30)			

Bilaga 1:

Utredning om kränkande behandling

Datum: _____ Utredare: _____

Utsatt barn: _____

Förskola: _____

Vem har uppmärksammat problemet: _____

Den som har utfört kränkningen: _____

Händelseförlopp: _____

_____
_____
_____

Personer som deltar vid
samtalet: _____

_____
_____

Datum för uppföljningssamtal: _____

Ärendet avslutas datum: _____

Kränkningen har ej upphört: _____

Insatser enligt åtgärdsprogram upprättat datum: _____

Underskrift av utredare: _____

_____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 2

Åtgärdsprogram vid kränkande behandling

Datum: _____

Namn: _____

Förskola: _____

Ansvarig rektor: _____

Närvarande: _____

_____

Mål: _____

_____

_____

Vad skall
göras: _____

_____

_____

När: _____

Hur: _____

_____

_____

Åtgärder – så här arbetar vi:

_____

_____

_____

Ansvarig: _____

Datum för uppföljning och utvärdering: _____

Underskrifter: _____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 3

Uppföljning av åtgärdsprogram vid kränkande behandling

Datum: _____

Namn: _____

Förskola: _____

Ansvarig rektor: _____

Närvarande: _____

Hur har det gått? (Är målet uppnått?)

Åtgärder – så här arbetar vi vidare:

Ansvarig: _____

Ärendet ej avslutat.

Nytt uppföljningsdatum: _____

Ärendet avslutat, datum: _____

Underskrifter: _____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 4

Utredning om diskriminering/trakasserier

Datum: _____ Utredare: _____

Utsatt barn: _____

Förskola: _____

Vem har uppmärksammat problemet: _____

Person som har utfört diskrimineringen: _____

Händelseförlopp: _____

_____

_____

_____

Personer som deltar vid
samtalet: _____

_____

_____

Datum för uppföljningssamtal: _____

Ärendet avslutas datum: _____

Diskrimineringen har ej upphört: _____

Insatser enligt åtgärdsprogram upprättat datum: _____

Underskrift av utredare: _____

_____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 5

Åtgärdsprogram vid diskriminering/trakasserier

Datum: _____

Namn: _____

Förskola: _____

Ansvarig rektor: _____

Närvarande: _____
_____

Mål: _____
_____
_____

Vad skall
göras: _____
_____
_____

När: _____

Hur: _____
_____
_____

Åtgärder – så här arbetar vi:
_____
_____
_____

Ansvarig: _____

Datum för uppföljning och utvärdering: _____

Underskrifter: _____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 6

Uppföljning av åtgärdsprogram vid diskriminering/trakasserier

Datum: _____

Namn: _____

Förskola: _____

Ansvarig rektor: _____

Närvarande: _____

Hur har det gått? (Är målet uppnått?)

Åtgärder – så här arbetar vi vidare:

Ansvarig: _____

Ärendet ej avslutat.

Nytt uppföljningsdatum: _____

Ärendet avslutat, datum: _____

Underskrifter: _____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 7

Planerade åtgärder i det förebyggande arbetet på förskolan

Förskoleavdelning: _____

Datum: _____

Mål: _____
_____
_____

Vad ska
göras: _____
_____
_____

Hur ska det
göras: _____
_____
_____

Varför: _____
_____

Vem ska göra? _____
Vilka ska arbetet omfatta?
_____

Hur ska det
dokumenteras? _____
_____

Hur ska det utvärderas?
_____
_____
_____

Bilaga 8

Dokumentation av annan händelse

Datum för händelsen: _____

Vad har
hänt: _____
_____
_____
_____

Vem är
inblandad: _____
_____
_____

Åtgärd: _____
_____
_____
_____

Underskrift av dem som är delaktiga:
_____
_____

Namnförtydligande:
_____
_____

Bilaga 9

Rutin och dokumentation vid anmälningskyldighet

När du upptäcker att ett barn far illa

1. Datum då kontakt med rektor tagits:
_____
2. Datum då kontakt med kyrkoherde tagits: _____
3. Datum då kontakt med sociala myndigheter/polis tagits: _____
4. Datum för samtal med berörda parter: _____
5. Vilka personer som är delaktiga i
anmälningen: _____
_____
_____
6. Datum för uppföljning av ärendet: _____
7. Underskrifter av
deltagare: _____
_____
_____
8. Namnförtydligande av
deltagare: _____
_____
_____

Bilaga 10

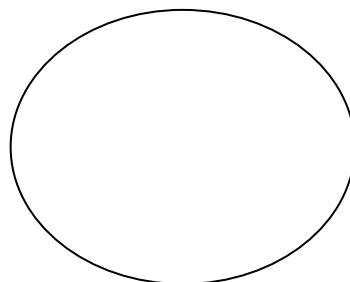
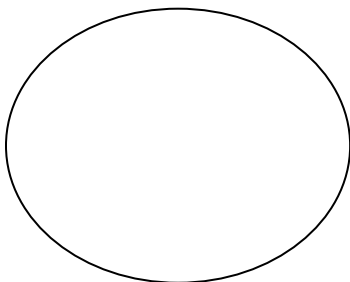
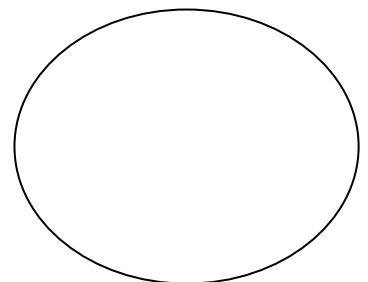
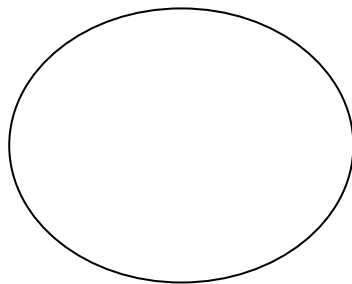
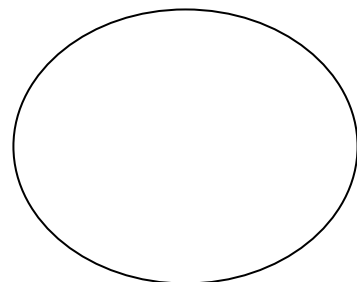
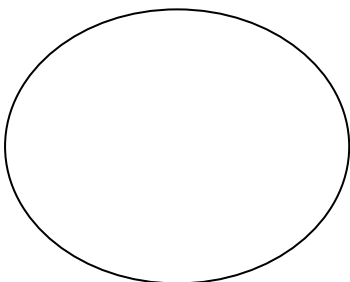
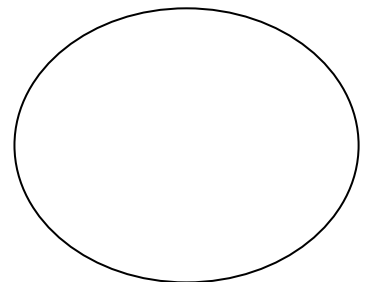
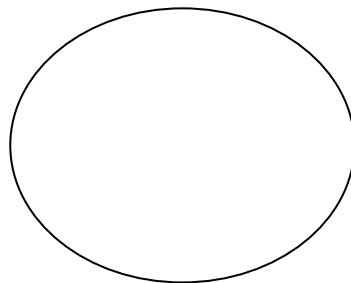
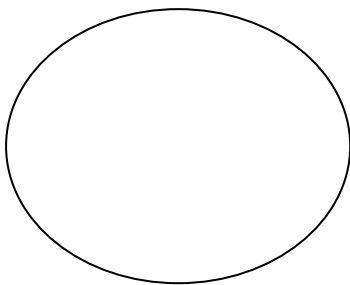
Kontaktbarometer barn/barn

Skriv barnens namn i varje ring, dra sedan ett streck mellan så som arbetslaget observerat att barnen leker med varandra.

Datum: _____

Förskola/Avdelning: _____

Vem gör observationen: _____

Bilaga 11

Trygghets rond

TRYGGHETS ROND

Datum:

RUM	SYNPUNKTER	ÅTGÄRD	DATUM FÖR ÅTGÄRD	DATUM FÖR ÅTERKOPPLING	ANSVARIG
Inomhus Kapprummet					
Toaletten					
Ateljé/Målarrum					
Hemvisten					
Korridoren					
Utomhus Ingångarna					

Bilaga 12.

Skattningsskalor för trygghets rond och barnintervjuer

